

Memòria de la professió

Setembre 2026

Entrevista al

Dr. Antoni Puche i Manaut

Nascut a Manresa, 1955. Llicenciat en medicina i cirurgia per la Universitat de Barcelona (1978). Especialista en cirurgia a l'Hospital Clínic (1982) i MIR de psiquiatria (1982-1983). Metge d'Assistència Pública Domiciliària (APD) per oposició a Santpedor (1983-2017), desenvolupant programes de salut i tasca assistencial. Diplomant en Sanitat (1990).

Metge a AMPANS (Fundació d'atenció i inserció de persones amb discapacitat intel·lectual) durant 25 anys, fins al 2017.

President de la Junta del Bages de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears (1990-1998), promovent la divulgació i la recerca. Secretari de la junta de govern del Bages del Col·legi de Metges de Barcelona (1986-1998). Membre de la Junta de l'Arxiu Històric de les Ciències de la Salut (1994-1998 i des de 2019).

Autor de la tesi doctoral "Els metges catalans exiliats a Mèxic", presentada a la Universitat de Barcelona, qualificada amb *cum laude* per unanimitat, i també presentada a la Universidad Nacional Autónoma de México (UNAM). Aportació pionera, cabdal i exhaustiva a la historiografia catalana de l'exili mèdic, amb recerca de camp a Mèxic i Catalunya i entrevistes a metges exiliats a Mèxic donades al Memorial Democràtic. Analitza la pèrdua que va representar per a Catalunya i la seva rellevant contribució a la medicina mexicana i a l'intercanvi de coneixement. Inclòs, juntament amb la seva tesi doctoral, a la Memòria Democràtica del Bages (2025).

Homenatge del Memorial Democràtic a l'Ateneu Barcelonès, 13 de maig de 2026. Ponència a la taula inaugural del "Congreso Internacional sobre el exilio médico republicano" a la UNAM del 21 al 23 d'abril de 2026.

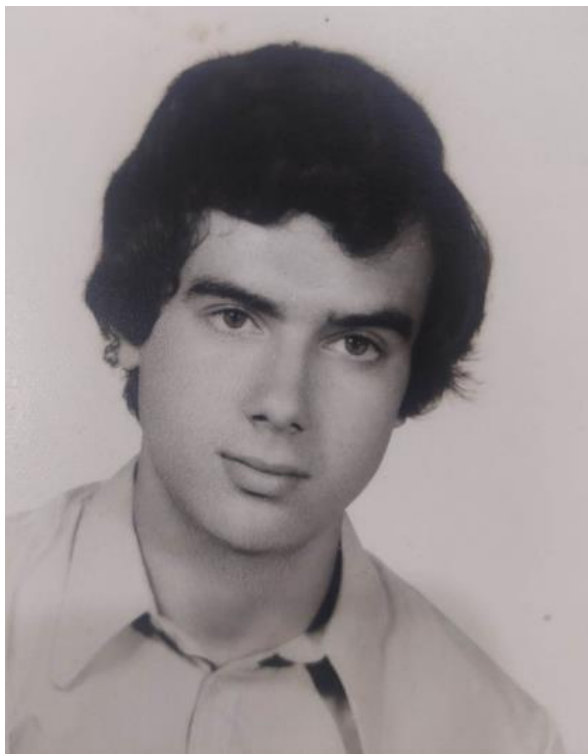
Conferència a la Orfeó Català de Mèxic, sobre els metges catalans exiliats, 20 d'abril de 2026. Ponent al congrés de Buenos Aires sobre "Redes médicas y circulación de saberes", 2 al 4 de setembre de 2026.

Tenien metge de capçalera a casa seva? El recorda? Creu que el va influir per estudiar la carrera de medicina?

No en teníem. Els pares, Antoni i Neus, tenien un negoci familiar modest i estaven afiliats a la Mutual dels artesans. Per mi, sí que tenien un pediatre de capçalera, el Dr. Simeó Selga i Ubach, que va esdevenir tota una institució a Manresa, fou un gran metge i humanista.

Per què va decidir estudiar medicina?

Des de petit havia vist el patiment i les mancances de molta gent al meu voltant. Volia ajudar els altres, i recordo amb claredat haver fet una redacció a l'escola, a onze anys, en què expressava voler ser metge. A més, em fascinava poder conèixer el funcionament del cos humà, i el més màgic i il·lusionant: poder ajudar, pal·liant o guarint aquell patiment.

Estudiant de medicina

Com era la Facultat de Medicina on va estudiar? I com era l'ensenyament?

Era el Clínic de la Universitat de Barcelona. Eren els anys de les darreries del franquisme, que condicionava moltes coses, i després, el començament de la Transició.

Recordo, encara, a l'aula denominada popularment "txeca", un seient que no es podia ocupar, on posava "¡Presente!", en nom de l'anomenat "El Ausente". Es referia al falangista José Antonio Primo de Rivera. Sembla surrealista, però era així. Aules plenes d'estudiants i de molt de fum. Molt bona companyonia.

Ganes de canviar-ho tot... i d'aprendre, els que no ens podíem permetre el luxe de repetir curs. A casa, i jo mateix, passàvem gairebé gana per poder estudiar.

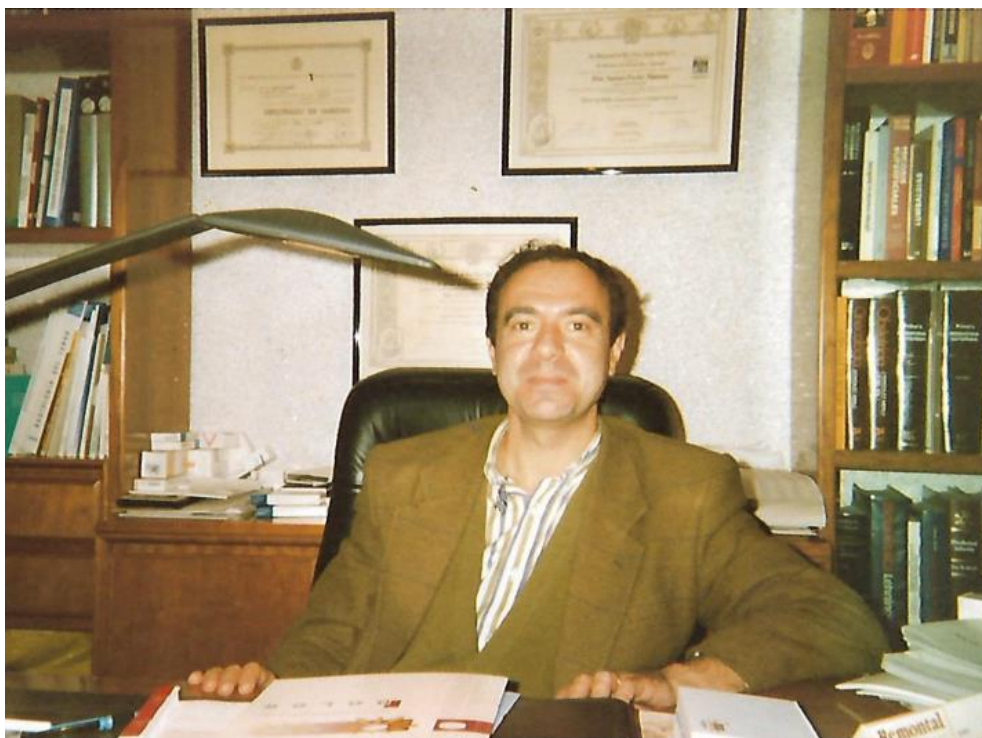
Com valora actualment l'ensenyament que va rebre durant la carrera?

Hi havia professorat de tot, força desigual, amb autèntics "gegants" de la professió i l'ensenyament, com els professors Ciril Rozman, Jacint Corbella, Domingo Ruano, Pere Piulachs, Balcells..., juntament amb altres de bons i també bastant mediocritat i desmotivació.

A la vegada, es vivia una situació complexa, amb vagues contínues i canvis de calendari acadèmic. Estic parlant dels cursos 1971-1972 al 1977-1978.

Moltes vegades, a partir del quart curs, jo no podia acudir regularment a classe perquè simultàniament estava intern al Clínic, a la Càtedra de Cirurgia, a Dermatologia Quirúrgica del mateix Clínic i al Centre Hospitalari de Manresa. També feia moltes guàrdies, naturalment. Quan em despertava, el dia que podia dormir unes horetes, de vegades no sabia on era. Estava a tants llocs per la meva voracitat per aprendre i per mantenir una beca i obtenir uns "calerons", que prou falta ens feien a mi i als pares.

I, en aquests llocs vaig aprendre molt de la realitat de la professió, i del contacte humà, tant amb metges i companys estudiants, com amb els pacients.

Antoni Puçe a la seva consulta, ca. 1990

Per què va escollir la seva especialitat? On la va fer?

Vaig obtenir l'especialitat de cirurgia al Centre Hospitalari de Manresa, que depenia del Clínic, abans de la instauració del sistema MIR, i la vaig exercir durant un temps.

Després vaig entrar a fer el MIR de psiquiatria a l'Institut Municipal de Psiquiatria de Barcelona, tot i que no el vaig acabar, perquè em vaig presentar a les oposicions, estatals llavors, d'APD (Assistència Pública Domiciliària), que comportaven ser cap Local de Sanitat i tenir un "cupo" assistencial de pacients. En obtenir un dels millors números de l'Estat, vaig triar Santpedor, al costat de Manresa i a prop de la universitat, per estar-hi en contacte. Era el que jo volia: el contacte humà amb els pacients i amb totes les branques de la professió.

D'altra banda, n'estic molt content i orgullós d'haver estat durant més de vint-i-cinc anys, fins a la jubilació, metge de la Residència de Disminuïts Psíquics Profunds d'Ampans, a Manresa - Santpedor. És una organització sense ànim de lucre dedicada a l'acolliment, l'ajuda i la reinserció de persones amb disminució psíquica, en diversos graus. Jo anava a la Secció de Profunds i això encara em va colpir i marcar més. Allí veus l'amor que se'ls dona, i comprens, en la mesura del possible, el seu món i el dels seus familiars. Intentes ajudar, humanament i medicament, a

PERSONES amb patologies complexes, físiques i neurològiques, i de vegades, en sortir, anava cap a casa molt pensatiu.

Prefereix treballar com a metge de la sanitat pública o com a professional liberal?

El meu desig ha estat sempre fer les dues coses. Tinc vocació de servei públic, però també de poder organitzar-me les coses a la meua manera i de contactar lliurement amb el pacient.

Entenc que la bona relació metge-pacient és fonamental i, potser, el més important en la pràctica professional.

Presentació de la tesi, amb el Sr. Josep Benet, historiador i polític i el Dr. Josep M. Massons, metge i historiador. Al fons, a la dreta, el director de la tesi el professor Jacint Corbella, 1994

Ha tingut oportunitat de fer recerca? De quin tipus?

Efectivament, he fet recerca i comunicacions en el camp de la història de la medicina i en altres. Durant la meua etapa de vuit anys com a president de la Junta del Bages de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears, vaig aconseguir que poguéssim oferir alguns cursos de doctorat en història de la medicina, i en vaig ser docent.

També vaig ser docent d'algun curs de sanitat, organitzat amb fons de la Unió Europea.

Vaig presentar comunicacions a congressos mèdics de medicina de família, de metges d'APD, i d'història de la medicina; en aquest darrer camp, en l'àmbit de l'exili i de semblances de metges.

De fet, si no hagués estat metge, hauria estat historiador. S'ha de procurar ser molt rigorós i no esbiaixar.

Al llarg dels seus estudis i durant la seva vida professional ha tingut algun metge com a referent?

Durant els estudis: els professors Ciril Rozman, molt didàctic; Jacint Corbella, pràctic i didàctic al màxim; Domingo Ruano, que feia divertit l'estudi de l'anatomia; Balaguer, que feia assequible i fàcil aprendre fisiologia; Balcells, amb qui s'aprenia molt bé la metodologia de l'exploració.

En l'exercici mèdic assistencial, cap en concret. Sí, però, alguns companys veterans en què em vaig procurar fixar molt.

En la historiografia mèdica: el professor Jacint Corbella i Corbella, sens dubte. Tenia una ment privilegiada i fou el meu director de la tesi doctoral. Vaig demanar-li hora per exposar-li la idea dels Metges Catalans Exiliats a Mèxic. Primer em va dir que, si volia intentar fer un doctorat, el fes sobre arxius parroquials, i que busqués un altre tutor. Vaig insistir. Em va preguntar si n'era conscient de la magnitud, i que hauria d'anar a fer recerca per tot Catalunya i fer una estada a Mèxic. Li vaig dir que, evidentment, n'era conscient. Em va dir que li presentés un esborrany. Un cop presentat, es va bolcar amb mi i amb la tesi. Li vaig correspondre i li tinc etern agraïment.

Antoni Puche amb els seus pares i els seus tres fills

Creu que en l'actualitat hi ha més o menys respecte als principis ètics, comparat a quan era jove?

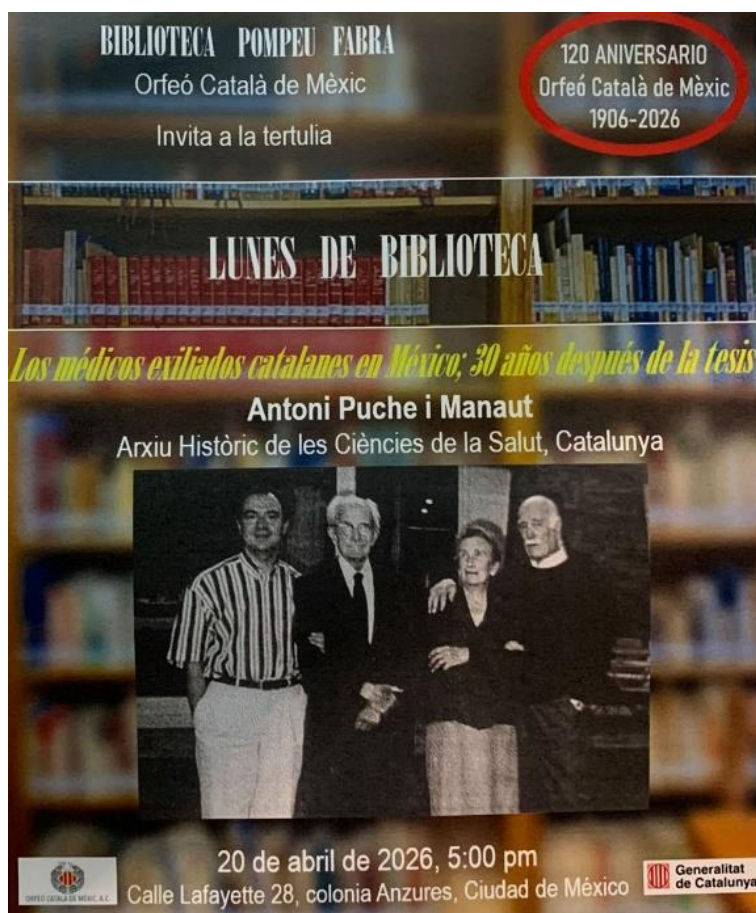
En l'exercici mèdic assistencial, com en qualsevol àmbit, no soc partidari d'allò que diu "anys passats van ser millors". Però sí que penso que, malauradament, s'han perdut alguns valors ètics referents als pacients i també amb els companys. Quan vaig començar a exercir, el tracte amb el pacient era molt més personal.

I, referent a companys metges, es respectava, de veritat, el Jurament Hipocràtic, fins i tot, i molt, per part dels metges veterans cap als "novinguts". Ara, moltes vegades, som un més, i encara sembla que fem nosa, per part d'alguns metges joves o de mitjana edat (no tots, afortunadament). Tot s'ha despersonalitzat una mica.

Creu que l'exercici de la medicina està pitjor que quan va començar?

Sap greu dir-ho, però és un fet evident. Jo ja vaig agafar una època en què el metge, probablement per sort, ja no era en un "pedestal". I això era bo, però érem respectats i ens podíem guanyar la vida fent una feina que, si es fa bé i amb amor als altres, és impagable.

Ara el metge és un mal assalariat, de vegades no respectat ni per alguns pacients ni per les administracions. I el metge que fa tasca assistencial, i no de gestor, es troba dins d'una estructura burocratitzada, i amb càrrecs intermedis que, de vegades, fan més nosa que altra cosa.

Programa d'acte a Mèxic amb la fotografia original de 1996 amb Antoni Puche amb el professor Albert Folch i Pi, el Dr. Pelai Vilar i Canales, i la seva esposa, Sra. Angelina, a casa seva, a Mèxic, 2026.

Quina reforma sanitària seria la més adequada per aconseguir un millor exercici de la professió mèdica?

És complex, llarg d'exposar i, ben segur, ningú no té la "vara màgica". Però... En resum: tenir seny i amor pels pacients i per la dignitat dels metges a l'hora de planificar. I que els qui ho facin siguin competents i vulguin conèixer la realitat. Retallar el nombrós número de càrrecs, gestors, planificadors, etc., i deixar-ne els justos i necessaris, que sàpiguen entendre la realitat.

Deixar de sobrecarregar inhumanament la tasca assistencial dels metges, sobretot a la primària.

Si se segueixen formant molts metges, i bé, per cert, a Catalunya, cal retenir talent. Molts d'ells, catalans i estrangers, després se'n van a exercir a fora. A la primària,

això és alarmant.

Està bé que siguem punters en moltes coses a Europa, als nostres grans hospitals, però la realitat és que, sobretot a la Primària, es va justíssim, i "amb una sabata i una espardenya". També a alguns hospitals.

Retribucions més dignes als metges que fan de metges, i retallar en sous inútils d'un sobredimensionat nombre de càrrecs intermedis. Com he dit, haurien de ser els precisos i competents de veritat, que coneguin la realitat i, a poder ser, que hagin exercit una part important d'ells com a metges.

Naturalment, també és clau que es tingui en compte la veu dels metges i dels Col·legis de Metges a l'hora de planificar. FONAMENTAL!

Crec que els metges són un col·lectiu uniforme? O són un grup heterogeni amb interessos diferents?

Crec que tenim moltes coses en comú, començant per la vocació, però que, evidentment, hi ha molts interessos diferents. Com a metges, ens ha d'unir l'amor i el respecte als pacients, i l'afany científic i de guarir. La medicina, crec, és humanitat, més art, més ciència.

És evident, però, que no són els mateixos interessos els del metge de Primària, o d'un hospital, que els d'un cap d'una clínica privada d'alt *standing*. Normal.

Conferència a la Orfeó Català de Mèxic, sobre els metges catalans exiliats, 20 d'abril de 2026

Què en pensa dels conflictes de gènere en la professió mèdica. Creu que les metgesses tenien o tenen més dificultats per estudiar i exercir la medicina?

Crec que, per sort, actualment —encara que potser en determinades circumstàncies no sigui així—, en general no hi ha obstacles deguts al gènere. Ja quan vaig començar a estudiar medicina, entre el 40% i el 45% d'alumnes a la facultat eren dones. Ara són la majoria.

Crec que la situació s'ha anat normalitzant tant en nombre com en llocs de responsabilitat. Encara queda bastant per fer, però, per sort, crec que la igualtat és imparable.

Antoni Puche rebent un homenatge del Memorial Democràtic a l'Ateneu Barcelonès amb el director del Memorial democràtic Jordi Font i Alfons Zarzoso, 13 de maig de 2026.

Algun moment s'ha penedit de dedicar-se a la medicina?

Mai! És la professió més bonica del món. I... n'hi ha alguna en què tot siguin "flors i violes"?

Un metge pot intentar comprendre el patiment físic i psíquic de les persones... I ell pot contribuir a alleujar-lo o guarir-lo. Si de veritat es té vocació, hi ha quelcom millor que això?

Té alguna recomanació o algun consell als metges i metgesses joves que llegeixin aquesta entrevista?

Si se'm permet, diré que recordin sempre ser humans i afables de tracte, i que raonin amb bon coneixement i saber.

La tecnologia sempre ens ajudarà de manera fantàstica. Hi ha hagut avenços impensables, espectaculars! Però EL METGE HA DE SABER "ESCOLTAR I AUSCULTAR" EL PACIENT, per fer el seu raonament lògic i, si cal, demanar les proves complementàries, partint d'una base sòlida.

Deia Claude Bernard: "El que no sap el que busca, no entén allò que troba."

Sap greu que, de vegades, perquè ningú no els ho ha explicat, i per complir objectius dubtosos, hi ha metges que miren l'ordinador en comptes del pacient, i ni li pregunten, ni l'escolten, ni fan exploració física, abans de demanar proves que poden anar mal encaminades.

L'ordinador és una molt bona eina, concentra informació i ajuda. I això és molt, però res més.

Antoni Puche rebent l'homenatge del Memorial Democràtic amb els seus fills Albert, Arnau i Adrià, 13 de maig de 2026.